

Nr 42.

Godkänd av första kammaren den 28 februari 1928.

Godkänd av andra kammaren den 28 februari 1928.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

(Statsutskottets utlåtande nr 9.)

Till KONUNGEN.

I anledning av Eders Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar i avseende å regleringen för budgetåret 1928—1929 av utgifterna för kapitalökning, i vad angår post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vattenfallsverk, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Postverket.

1:o) Uti den till riksdagen den 4 januari 1928 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1928—1929 har Eders Kungl. Maj:t i avseende å postverket (punkt 1 av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 2» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och har alltså för *inköp av inventarier för postverkets behov* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att för uppförande av ett posthus i Umeå för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har riksdagen för uppförande av ett *posthus i Umeå* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

3:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att för gäldande av köpeskillingen för fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 650,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, får anmäla, att riksdagen för *gäldande av köpeskillingen för fastigheten nr 12 och 13 i kvarteret Blåmannen i Stockholm* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 650,000 kronor.

4:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag om beräkning av anslag för inköp av mark och uppförande därå för postverkets räkning av tillbyggnad till telegrafhuset i Borås (punkt 4) kommer riksdagen att framdeles under riksdagen anmäla sitt beslut.

Telegrafverket.

5:o) Under punkt 5 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för fullbordande av telefonstationsbyggnad å tomterna nr 13 och 25 i kvarteret Pelarbacken större i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 591,000 kronor.

Under uppmärksammande att det nu äskade anslagsbeloppet utgör återstoden av det belopp, som beräknats erforderligt för uppförande av ifrågavarande telefonstationsbyggnad, har riksdagen för fullbordande av en *telefonstationsbyggnad å tomterna nr 13 och 25 i kvarteret Pelarbacken större i Stockholm* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 591,000 kronor.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att för uppförande å tomten nr 18 i kvarteret Adlern mindre i Stockholm av en telefonstationsbyggnad för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 340,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för uppförande å *tomten nr 18 i kvarteret Adlern mindre i Stockholm av en telefonstationsbyggnad* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 340,000 kronor.

7:o) Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7) angående anslag för uppförande av stationsbyggnad i Malmö, kommer riksdagen att framdeles under riksdagen anmäla sitt beslut.

8:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor.

Såsom framgår av departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet i förevarande ärende, hava underhandlingar förts rörande åstadkommande av en telefonkabelförbindelse mellan Sverige och Finland på basis av skyldighet för vartdera landet att bekosta kabelanläggningen över halva sträckan mellan Sverige och Åland från svenska, respektive åländska kusten. Då det synes riksdagen önskvärt, att denna nya kabelförbindelse med utlandet kommer till stånd

och medel för ändamålet redan beviljats från finsk sida, har riksdagen ansett sig höra medgiva, att av ifrågavarande anslag ett belopp av 500,000 kronor må tagas i anspråk för täckande av de på Sverige ankommande kostnaderna för kabelanläggningen.

Vad angår själva anslagsbeloppen, får riksdagen — med framhållande av vad departementschefen anfört rörande nödvändigheten av att försiktighet iakttages i fråga om ytterligare ökningar av telegrafverkets redan förut stora kapital — anmäla, att riksdagen bestämt ifrågavarande anslag för 1928—1929 till det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, 7,000,000 kronor.

Riksdagen har alltså för *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 7,000,000 kronor.

Statens järnvägar.

9:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att för omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m. för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

Beträffande det av järnvägsstyrelsen anmälda överskridandet av kostnaderna för ifrågavarande arbetsföretag och orsakerna härtill, har riksdagen uppmärksammat den i statsverkspropositionen framlagda utredningen och vad departementschefen i anslutning härtill anfört.

Ofrånkomligt torde vara, att för arbetenas fortsättande medel ställas till förfogande i den utsträckning, som av järnvägsstyrelsen begärts. I enlighet härmed har riksdagen för *omläggning av västra stambanans ingångslinje över Hammarbyleden samt förbättrade anordningar vid Stockholms centralstation m. m.* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 1,400,000 kronor.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 10) föreslagit riksdagen att för ordnande av bangårdsförhållandena i Göteborg för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för *ordnande av bangårdsförhållandena i Göteborg* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 1,100,000 kronor.

11:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) har riksdagen för *gångbroar och gångtunnlar* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

12:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 12) föreslagit riksdagen att för fullbordande av ny malmvagnsverkstad vid Notviken för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 425,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit skäl till erinran mot att det för fullbordande av den nya malmverkstaden i Notviken erforderliga återstående beloppet nu beviljas, får anmäla, att riksdagen för fullbordande av *ny malmvagnsverkstad*

vid *Notviken* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 425,000 kronor.

13:o) Under punkt 13 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för inköp för statens järnvägars räkning av fastigheten nr 1 i kvarteret *Pensionären* i Stockholm för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,550,000 kronor.

Med hänsyn till vad departementschefen i ärendet anført, har riksdagen för inköp för statens järnvägars räkning av *fastigheten nr 1 i kvarteret Pensionären i Stockholm* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 1,550,000 kronor.

14:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 14 gjorda framställning har riksdagen för anläggande av *telegraf- och sektionstelefonledningar* samt för utförande av *kabelarbeten* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för växel- och signalsäkerhetsanläggningar för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen för *växel- och signalsäkerhetsanläggningar* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 16) föreslagit riksdagen att såsom dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

Riksdagen har ej funnit skäl till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit. Riksdagen har alltså såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 900,000 kronor.

17:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen *dels* besluta, att inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare skall å bandelen mellan Sorsele och Jokkmokk framdragas över Avaviken, Arvidsjaur, Muskussel och Käbdalis i enlighet med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits; *dels ock* för fortsättning av arbetena å inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,200,000 kronor.

Av 1923 års riksdag har redan tidigare i anledning av ett av dåvarande departementschefen väckt förslag om inställande tillsvidare av arbetena på inlandsbanan framhållits angelägenheten av att ett dylikt nedläggande av företaget undvekes; i överensstämmelse härmed anvisades ytterligare anslag till banbyggets fortsättning söderifrån liksom ock — i enlighet med länsstyrelsens i Norrbottens län livliga tillstyrkan — norrifrån ned till Jokkmokk.

Då nu ånyo anledning föreligger att taga ställning till frågan om ett avbrott av inlandsbanebygget, får riksdagen erinra om nämnda av 1923 års riksdag uttalade uppfattning. Visserligen skall det icke förnekas, att genom motortrafikens snabba tillväxt och det neddragande inflytande denna liksom konjunkturförhållandena i övrigt visat sig utöva på statens järnvägars finanser,

de allmänna förutsättningarna för inlandsbanebyggets fullföljande försämrats på ett sådant sätt, att viss tvekan ur rent ekonomisk och statsfinansiell synpunkt kan hysas mot arbetenas fortsättande. Att, sedan nu så stor del av denna enhetligt tänkta inre samfärdselled mellan de lappländska malmfälten och Mellan-Sverige färdigställts, uppgiva eller åtminstone till en synnerligen oviss framtid uppskjuta planen på dess fullbordan torde dock enligt riksdagens mening icke böra förekomma. Ur strategisk synpunkt anses ett genomförande av det tidigare i detta avseende fattade beslutet alltjämt vara av synnerlig vikt. Även i övrigt kvarstå de allmänna skälen för att banföretaget genomföres. Bland befolkningen i de trakter som beröras av banan torde företagens genomförande alltjämt anses utgöra en huvudförutsättning för Norrlands fortsatta kulturella och ekonomiska utveckling.

Att för statens järnvägars del det ekonomiska resultatet av ifrågavarande banbygge genom Västerbottens och Norrbottens lappmarker kan komma att ställa sig mindre tillfredsställande togs i betraktande redan då beslutet om banans anläggning fattades. Ytterligare har emellertid nu av järnvägsstyrelsen åberopats, hurusom genom inverkan, bland annat, av en tilltagande motortrafik statens järnvägars finanser på sista tiden avsevärt försämrats. Vad inlandsbanan beträffar, må dock framhållas, att viss hänsyn tagits till det sålunda inträdda förändrade förhållandet genom att kapitalökningsanslagen till banbygget numera anvisas att utgå av andra statsinkomster än lånemedel med därav följande eftergift av kraven på direkt förräntning av nedlagt kapital. Det samband, som frågan om finansieringen av inlandsbaneföretaget äger med spörsmålet om användningen av de årligen inflytande statsintäkterna från de norrbottniska malmfälten, bör ej heller förbises; i detta avseende må erinras om ett av 1927 års riksdag gjort uttalande om lämpligheten av att låta någon del av dessa inkomster i någon form komma statens järnvägar till godo.

Av intresse har ansetts vara att meddela följande:

Avståndsuppgifter rörande Inlandsbanan:

Kristinehamn—Brunflo	528 km.	
Brunflo—Östersund	15 »	543 km.
Östersund—Storuman	312 »	
Storuman—Sorsele	72 »	
Gällivare—Porjus—Jokkmokk	100 »	484 »
Sorsele—Arvidsjaur (89 km.)—Muskussel—Jokkmokk		261 »
Kristinehamn—Gällivare (Muskussellinjen)		1,288 km.
Sorsele—Kasker—Gubbljåure—Jokkmokk	216 km.	
Tillkommer tvärbana		
Arvidsjaur—Gubbljåure	71 »	287 »

Vad angår den 9 mil långa sträckan Sorsele—Arvidsjaur, om vars byggnad nu närmast är fråga, är denna bandels färdigställande redan trafiktekniskt sett motiverat med hänsyn till önskvärdheten av att erhålla en sammanknytning mellan södra inlandsbanans nuvarande slutpunkt vid Sorsele och tvär-

banan Jörn—Arvidsjaur. Även ur allmän samfärdselsynpunkt synes emellertid goda skäl kunna anföras för dess fullbordan. Banan passerar i sin sålunda föreslagna sträckning betydande flottbarlagda vattendrag och löper nära utmed ett vidsträckt trafikerat vattensystem. Banan skulle också komma att gå fram i omedelbar närhet till stora skogs- samt myrmarksområden och mäktiga outnyttjade vattenfall. Inom trafikområdet finnas — enligt vad som vidare inhämtas av utförda trafikekonomiska utredningar — stora arealer odlingsbar jord, som, sedan den nuvarande isoleringen hävts, borde hava goda utvecklingsmöjligheter med skogs- och flottningsarbete som binäring. Att trafikinkomsterna från ifrågavarande bansträcka uppskattats så lågt beror bland annat på, att man vid beräkningarna utgått ifrån konkurrens med motortrafiken, särskilt från den redan befintliga postdilignenslinjen Arjeploug—Arvidsjaur. Det framhålles dock, att de gjorda kalkylerna avse förhållandena de närmaste åren efter banans öppnande för trafik och att det föreligger anledning hysa förhoppning om en ej oväsentlig stegring i trafikinkomsterna under förutsättning att befolkningstillväxten fortsätter i samma tempo som under senaste decennium samt att den rikliga tillgången på odlingsjord tillvaratages.

Riksdagen håller alltså före, att det en gång fattade beslutet om inlandsbanans byggnad bör fullföljas, om ock på grund av tidsförhållandena planens genomförande måste utsträckas över en betydligt längre tidsrymd än som ursprungligen avsågs. Med hänsyn särskilt till önskvärdheten av att kunna inom en så nära framtid som möjligt erhålla en sammanknytning mellan inlandsbanan och tvärbanan Jörn—Arvidsjaur, varvid också denna tvärbanas ytterligare förlängning västerut skulle kunna undvikas, anser riksdagen den av departementschefen tillstyrkta sträckningen i mera östlig riktning mot Arvidsjaur vara av beskaffenhet att böra godtagas. I detta avseende må erinras, huru som genom motortrafikens och vägväsendets utveckling förbindelserna mellan en järnväg med denna östliga sträckning och de västliga delarna av lappmarken, enkannerligen Arjeploug, betydligt underlättats, varigenom — såsom departementschefen ävenledes framhållit — i viss mån försvagats de skäl, som ur allmän samfärdselsynpunkt tidigare talade för den dessa västliga trakter genomlöpande Kaskerlänjen.

Mot det äskade anslagsbeloppet, 1,200,000 kronor, finner riksdagen icke anledning till erinran.

Under återopande härav och med uppmärksammande därjämte av det mindre välbetänkta i att under nuvarande tid med en svårartad arbetslöshet, som alltjämt kräver omfattande anstalter från statens sida med särskilt anordnade nödhjulsarbeten m. m., nedlägga ett sådant företag som inlandsbanebygget, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

I likhet med departementschefen utgår riksdagen från att täckning för ifrågavarande anslag — liksom för det under nästföljande punkt anvisade anslaget till statsbanan Hällnäs—Stensele — helt beredes av andra inkomster än låne-medel.

Riksdagen har alltså *dels* för fortsättning av arbetena å *inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservations-

anslag av 1,200,000 kronor; *dels ock* beslutat, att inlandsbanan mellan Volgsjön och Gällivare skall å bandelen mellan Sorsele och Jokkmokk framdragas över Avaviken, Arvidsjaur, Muskussel och Kåbdalis i enlighet med vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1928 angivits.

18:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att till fortsättning av statsbanan Hällnäs—Stensele för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Med bifall till förevarande förslag har riksdagen till fortsättning av *statsbanan Hällnäs—Stensele* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

19:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 19) föreslagit riksdagen att till fullbordande av statsbanan Jörn—Arvidsjaur för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,650,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till fullbordande av *statsbanan Jörn—Arvidsjaur* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 1,650,000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

20:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 20 gjorda framställning har riksdagen för bestridande av *kostnader i samband med domstolsbehandling av frågan om Vänerens reglering* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 300,000 kronor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga vattenfallsstyrelsen att för kronan träffa avtal med vattenfallsägare i Dalälven och Dalälvens regleringsförening att för utförande av Öjesjöns reglering bilda ett Öjesjöns vattenregleringsföretag i huvudsaklig överensstämmelse med ett i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1928 omförmålt förslag till avtal, *dels* medgiva, att till bestridande av på staten belöpande andel av kostnaden för nämnda reglering samt för de regleringsföretag inom Dalälvens flodområde, beträffande vilka riksdagen framdeles kan komma att besluta, att kronan skall deltaga, må användas besparingar, som uppkommit å av riksdagen tidigare för dylikt ändamål anvisade anslag att utgå av fasta lånemedel; *dels ock* för fullgörande av de på staten belöpande förskottsinsbetalningar för Öjesjöns reglering, som betingas av att ägarna av obebyggda vattenfall icke äro skyldiga att omedelbart betala på dessa fall belöpande andelar i regleringskostnaden, för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag, att utgå av tillfälliga lånemedel, av 20,350 kronor.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Vad angår sättet för täckande av de kostnader, som kronan beräknas få vidkännas för deltagande i här ifrågavarande nya vattenregleringsföretag, finner riksdagen anledning till erinran icke föreligga mot att för ändamålet må tagas

i anspråk den del av de utav Stora Kopparbergs bergslags aktiebolag gjorda inbetalningar för sjöregleringar inom Dalälvens flodområde, som för närvarande kvarstår odisponerad, liksom ock det belopp, med vilket bolaget, efter beslut om genomförande av Öjesjöns reglering, blir pliktigt att bidra till bestridande av utgifterna för sistnämnda reglering.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen *dels* medgivit, att Eders Kungl. Maj:t må bemyndiga vattenfallsstyrelsen att för kronan träffa avtal med vattenfallsägare i Dalälven och Dalälvens regleringsförening att för utförande av *Öjesjöns reglering* bilda ett Öjesjöns vattenregleringsföretag i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 4 januari 1928 omförmält förslag till avtal; *dels* medgivit, att till bestridande av på staten belöpande andel av kostnaden för nämnda reglering samt för de regleringsföretag inom Dalälvens flodområde, beträffande vilka riksdagen framdeles kan komma att besluta, att kronan skall delta, må användas besparingar, som uppkommit å av riksdagen tidigare för dylikt ändamål anvisade anslag att utgå av fasta lånemedel; *dels ock* för fullgörande av de på staten belöpande *förskottsinsbetalningar för Öjesjöns reglering*, som betingas av att ägarna av obebyggda vattenfall icke äro skyldiga att omedelbart betala på dessa fall belöpande andelar i regleringskostnaden, för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 20,350 kronor.

22:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att för första utbyggnaden av kraftstationen vid Norrforsen för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,050,000 kronor.

Det äskade anslaget är avsett för täckande av vissa utöver den beräknade anläggningskostnaden för ifrågavarande kraftstation uppkomna merkostnader.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår hava dessa merkostnader uppkommit till följd av naturförhållanden, vilka icke kunnat förutses vid de tidigare verkställda kostnadsberäkningarna. Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för *första utbyggnaden av kraftstationen vid Norrforsen* för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 1,050,000 kronor.

23:o) Eders Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att för utförande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk för budgetåret 1928—1929 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen för utförande av *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten* vid statens kraftverk för budgetåret 1928—1929 anvisat ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

24:o) Beträffande sättet för beredande av täckning för de utav riksdagen enligt vad här ovan anmäls beviljade anslagen kommer riksdagen att framdeles under riksdagen anmäla sitt beslut.

Stockholm den 28 februari 1928.

Med undersätlig vördnad.